

XXXVIII Zjazd Fizyków Polskich,
Warszawa, 11-16 września 2005

Dr hab. Danuta Makowiec, prof. UG
Instytut Fizyki Teoretycznej i Astrofizyki
Uniwersytet Gdański

Inwestorzy racjonalni?

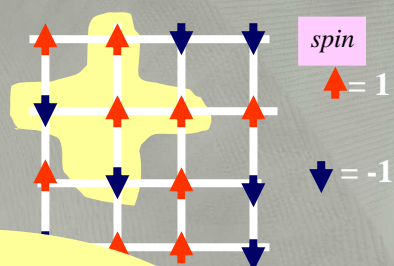
Ciągłe przejście fazowe

Układ spinów Isinga

ferro

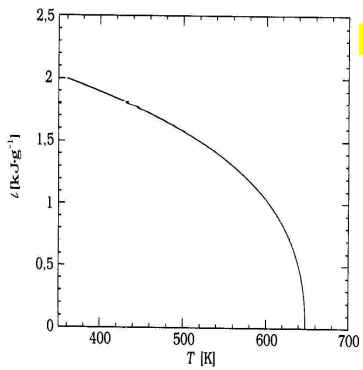
T_{krit}

para

Fluktuacje
makroskopowych
rozmiarów

Uniwersalność

Rysunek 1.2. Ciepło przemiany wody jako funkcja temperatury

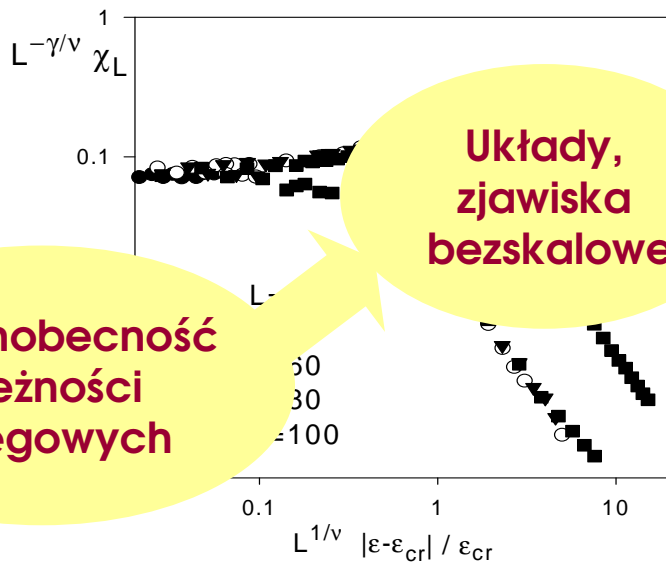
Magnetyzacja

Podatność

T_{kryt}

Hipoteza uniwersalności : w pobliżu przejścia fazowego szczegóły oddziaływań są nieistotne

Skalowanie i renormalizacja

Wszechobecność zależności potęgowej

Układy, zjawiska bezskalowe

Fraktale

-1.4011 +0.0i; 6.75   -1.401 +0.0i; 1.55   -1.40115 +0.0i; 0.333
 .8   .16   .32

"Fraktal to struktura, zbudowana z części, które w pewnym sensie są podobne do całej struktury"
B. Mandelbrot

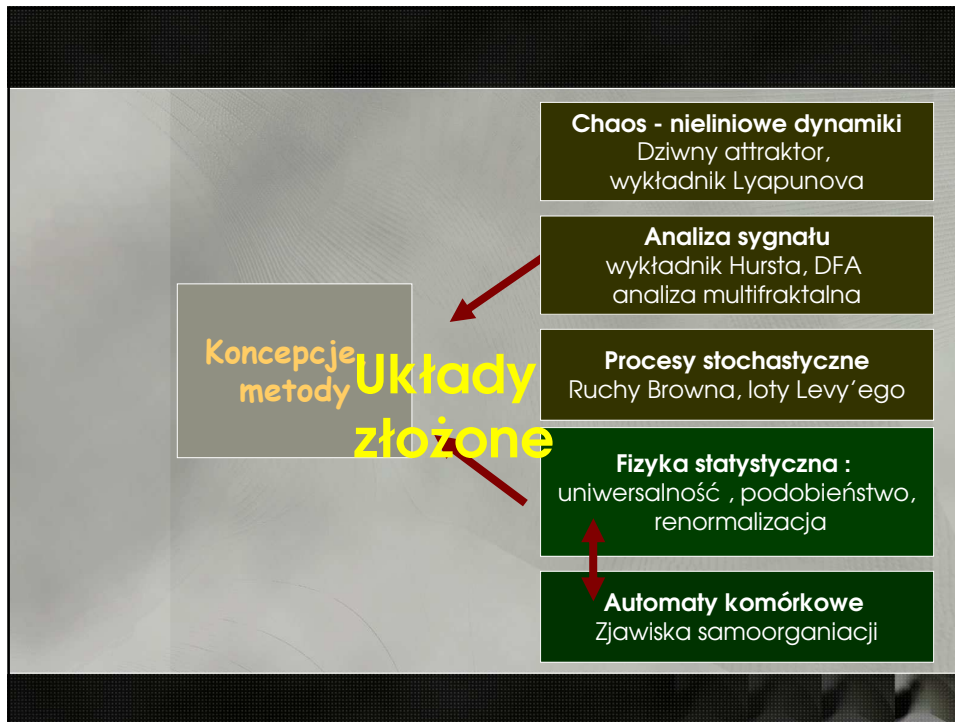
Samo-organizacja

Gra „Życie” J. Conway, 1965

Reguły życia i śmierci :

- Jeśli komórka ma dokładnie **dwóch** sąsiadów, to nic się z nią nie dzieje.
- Jeśli komórka ma **trzech** sąsiadów, to komórka jest żywa.
- Jeśli liczba sąsiadów jest **0, 1, 4, 5, 6, 7, 8**, to życie w komórce umiera.

emergent phenomena

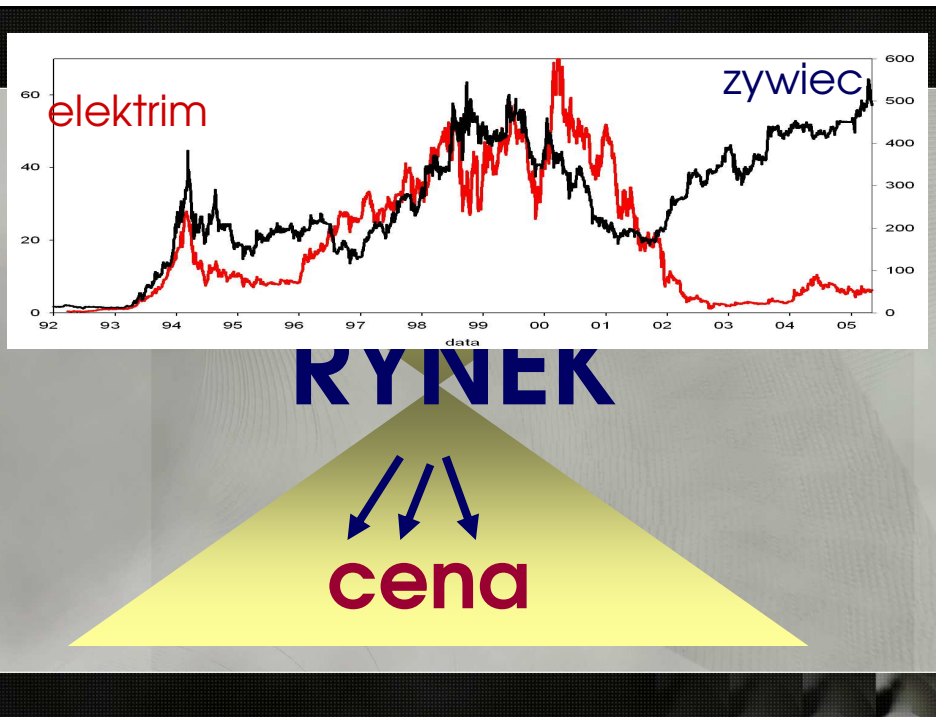
Fundamenty:

- Hipoteza efektywnego rynku
(Fama 1960)

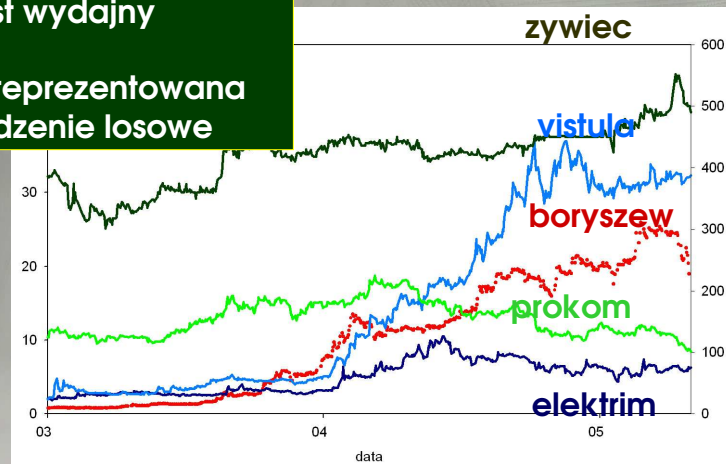
- Model wyceny kapitałowej dóbr
(CAPM: Sharp 1964,
Lintner 1965)

- Formuła Black-Sholesa
(1972 Black)

Rynek to
wydajna
maszyna
licząca

Jeśli inwestorzy są racjonalni
i rynek jest wydajny
to
cena jest reprezentowana
przez błądzenie losowe

Fundamenty:

- Hipoteza efektywnego rynku
(Fama 1960)
- Model wyceny kapitałowej dóbr
(CAPM: Sharp 1964,
Lintner 1965)
- Formuła Black-Sholesa wyceny opcji
(1972 Black, Sholes, Merton)

Inwestorzy zgadzają się co do oceny stanu rynku

Wszyscy inwestorzy mają taki sam portfel

portfolio

obligacje

akcje

Fundamenty:

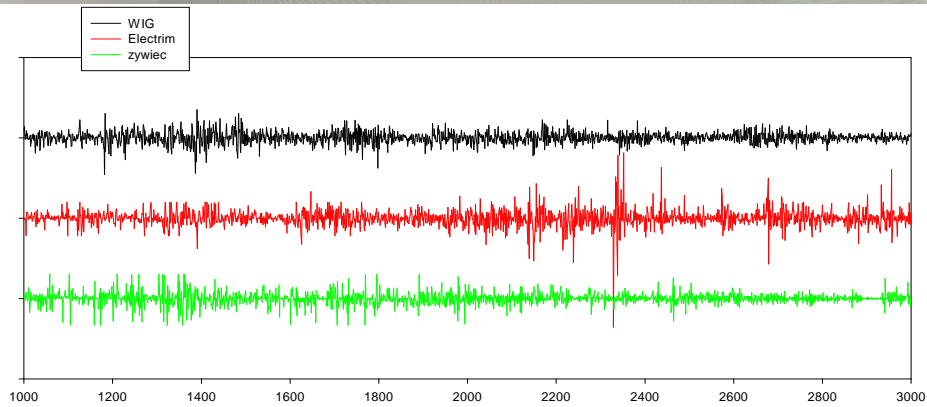
- Hipoteza efektywnego rynku
(Fama 1960)

- Model wyceny kapitałowej dóbr
(CAPM: Sharp 1964,
Lintner 1965)

- Formuła Black-Sholesa wyceny opcji
(1972 Black, Sholes, Merton)

Empiryczne zagadki : persystentność (upartość)

$$\text{zwrot} = \log(\text{cena}(\text{dziś})) - \log(\text{cena}(\text{wczoraj}))$$

Wolumen!!!

Empiryczne zagadki: rozkład zwrotów

$$P(|\text{zwrotu}| > x) \propto \frac{1}{x^3}$$

